

Aan: Het College van B&W,
t.a.v. wethouder Kikkert
Raadhuisplein 1,
Aalsmeer

In cc. aan: Peter Boers en Serge Kaan

Aalsmeer, 25 mei 2023

Aanpassing Participatiewet

Minister Schouten presenteerde in 2022 een pakket aan maatregelen om de menselijke maat terug te brengen in de bijstand. Ze schrijft: “Wie een bijstandsuitkering heeft en daarnaast in deeltijd werkt, moet er iets aan overhouden. Wie mantelzorg of vrijwilligerswerk doet, moet daarvoor niet gestraft worden met een korting op de uitkering. Wie een boodschappentas of een verjaardagscadeau krijgt, moet niet standaard met een terugvordering te maken krijgen. En gemeenten moeten meer ruimte krijgen om van de regels af te wijken in uitzonderlijke gevallen”.

Met haar plannen zet ze de eerste stappen op weg naar een wet met een **menselijke maat** die leidt naar wat die wet zegt: participatie.

Deze ontwikkeling sluit prima aan bij de wensen van de gemeenteraad van Aalsmeer. In het raadsprogramma lezen we de volgende passage: *“Alles draait om mensen. De raad neemt daarom de **menselijke maat** als kernwaarde. De gemeente is er immers voor inwoners en niet andersom.”*

Hoe werkt de Participatiewet nu.

Een gift aan een bijstandsgerechtigde kan bijvoorbeeld worden aangemerkt als inkomen, waardoor de uitkering wordt verlaagd. En als iemand in de bijstand mantelzorg verleent, kan dat beschouwd worden als een 'op geld waardeerbare activiteit', wat ook kan leiden tot een korting op de uitkering. Een gezamenlijke rekening voeren of inwonen bij de mantelzorgpatiënt kan financiële consequenties hebben. Net als het in huis nemen van een familielid die dakloos is of dreigt te worden. Al dat soort effecten wil minister Schouten voorkomen. “Als omzien naar elkaar niet meer kan, wordt het een heel kille samenleving”, aldus de minister in haar toelichting.

Vooruitlopen op nieuwe wet

Daarom stelt de minister onder andere voor om vast te leggen dat giften en andere meevallers (bijvoorbeeld uit 'incidentele hobbymatige verkoop') tot een bepaald maximum worden vrijgelaten, zie ook onderstaande link naar de Kamerbrief.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/11/28/kamerbrief-stand-van-zaken-participatiewet-in-balans>

Gemeenten mogen daar nu al zelf regels voor opstellen (de vrijlatingsregeling), maar er is geen landelijke richtlijn. We zien dan ook verschillende bedragen rondgaan in het land van 1200 tot 1800 euro. De Adviesraad stelt voor ook in Aalsmeer meer ruimte te geven aan mensen in de bijstand om bij te kunnen verdienen, dan wel giften te kunnen accepteren zonder dat dit leidt tot een korting op de uitkering.

Temeer daar uit landelijke onderzoeken blijkt dat mensen in de bijstand onder het bestaansminimum

leven. Wij begrijpen dat niet alles in één keer geregeld kan worden. Er wordt gewerkt aan nieuwe wetgeving en er wordt in Aalsmeer een Strategienota Sociaal Domein geschreven.

Wachten op de nieuwe Participatiewet en de realisatie van de Strategienota en de uitvoering hiervan in nieuwe beleidsmaatregelen brengt ons zomaar naar de zomer van 2024 of later waardoor invoering op zijn vroegst per 1 januari 2025 kan leiden. Vandaar ons ongevraagd advies om niet te wachten met maatregelen die al ingevoerd kunnen worden.

Recht op een fout

Een uitvloeisel van het toepassen van de **menselijke maat** onder de Participatiewet is ook dat niet elke vergissing direct een fout is die bestraft dient te worden met een korting of een boete (*"fouten maken mag"*). Dat vraagt om aanpassing van de Maatregelenverordening.

Vijf jaar geleden oordeelde de Raad van State al in lijn met dit voorstel. In het jaarverslag van 2017 werd geadviseerd na te gaan of het zinvol is een wet in te voeren die erop neerkomt dat de burger fouten kan maken zonder dat dit onmiddellijk als overtreding of fraude wordt gezien. Dit oordeel kwam voort uit 'de groeiende complexiteit en toenemende onderlinge verstrengeling van regels en een aantal factoren dat deze ontwikkeling in de huidige tijd stimuleert', een van deze factoren is de gedigitaliseerde communicatie tussen burger en overheid.

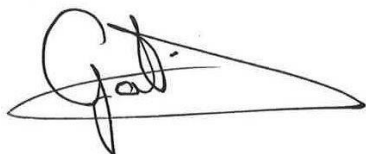
Folder rechten en plichten

In het overleg dat het dagelijks bestuur van de Adviesraad dit najaar had met de wethouders Kikkert en Kabout werd de folder "Uw rechten en plichten" aangestipt. In Amstelveen is deze folder herschreven op verzoek van de wethouder en met input van de (gezamenlijke) werkgroep statushouders. In Aalsmeer wordt nog gewerkt met de oude folder die bestraffend de uitkeringsgerechtigde wijst op haar plichten (en niet of te weinig op haar rechten). Wij adviseren op korte termijn een nieuwe folder uit te brengen in Aalsmeer.

Samenvattend is ons ongevraagde advies:

1. Bij het schrijven van de Strategienota uit te gaan van de **menselijke maat** zoals verwoord in de Kamerbrief van Minister Schouten;
2. In de Strategienota en de uitvoeringsprogramma's te anticiperen op de komende wetswijzigingen in de Participatiewet, zoals verwoord in de eerdergenoemde Kamerbrief;
3. In de huidige praktijk reeds ruimhartig gebruik te maken van de "vrijlatingsregeling" bij de beoordeling van ontvangen giften en bijverdiennormen.
4. De toepassing van de **menselijke maat** ook door te voeren in de Maatregelenverordening (*"fouten maken mag"*) en deze op termijn te herschrijven;
5. De folder "**Uw rechten en plichten**" te herschrijven.

Hoogachtend,

Theo Gallée

Secretaris

w.g.

Jaap Overbeek

Voorzitter